

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
Кафедра лексикології та стилістики англійської мови

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
Майя НІКОЛАСВА
“ 01 ” 09 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ТЕОРІЇ МОВНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша - англійська

Освітньо-професійна програма “Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська”

Робоча програма навчальної дисципліни “Основи теорії мовних комунікацій”. Одеса: ОНУ, 2023. 13с.

Розробник:

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри лексикології та стилістики англійської мови Колегаєва І.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Протокол № 1 від “28” серпня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ (Ірина КОЛЕГАЄВА)

Погоджено із гарантом ОПП “Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська” _____ (Наталя БІГУНОВА)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету РГФ

Протокол № 1 від “29” серпня 2023р.

Голова НМК _____ (Олена ГРИГОРОВИЧ)
(підпис)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (підпис)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>очна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання*</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 1	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 035 Філологія Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	Обов'язкова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	
		<i>Семестр</i>	
		4-й	
		<i>Лекції</i>	
		20 год.	.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16 год.	
		<i>Самостійна робота,</i>	
		54 год.	
		Форма підсумкового контролю:	
		залік	

* заочна форма навчання не передбачена навчальним планом

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - ознайомити здобувачів освіти із основами комунікативного вчення, ввести в коло їх знань такі базові термінопоняття як *комунікація, повідомлення, адресант, адресат, кодування, декодування повідомлення, комунікативний шум, кроскультурна комунікація*.

Завдання – ознайомлення із факторами, від яких залежить успіх чи поразки у комунікації, яким чином розвиток вербальної комунікації пов'язаний із розвитком людської цивілізації; ознайомлення із поняттями *конвенційність комунікативної діяльності, етикет мовної поведінки*; ознайомлення із нормативами і приписами етнокультурної і міжкультурної комунікації, які є особливо валідними у разі професійної діяльності, що відбувається на межі різних мов, культур, етносів, а саме це притаманне майбутній фаховій діяльності студентів відділення англійської філології.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) інтегральної: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) та методики навчання іноземних мов у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної й педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

б) загальних (ЗК):

ЗК08. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземними мовами (англійською та німецькою/французькою/іспанською)

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для вирішення завдань у практичних ситуаціях.

в) спеціальних (СК):

СК03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії англійської мови

СК06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати англійську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

СК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

СК 12. Здатність до організації ділової комунікації англійською та українською мовами.

Програмні результати навчання:

ПР 05. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПР 14. Використовувати англійську, французьку/німецьку/іспанську мови в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: принципи функціонування мовленнєвої комунікації, усвідомлювати знакове підґрунтя мовленнєвої комунікації, розуміти диференційні особливості усного, письмового та комп'ютерного спілкування, усвідомлювати роль мовного фактора у формуванні загальної картини світу і часткових картин світу (наукової, міфологічної, наївної і т.п.);

вміти: використовуючи отримані знання, ефективно спілкуватись в різних комунікативних ситуаціях (науковий, побутовий, діловий, мас-медійний дискурси), вміти кодувати і декодувати повідомлення з урахуванням приписів мовленнєвого етикету, розуміти причини комунікативного успіху/невдачі і засоби подолання комунікативних провалів, враховувати культурно-історичні регуляції вербальної і паравербальної комунікації.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні положення теорії мовних комунікацій

Тема 1. Комунікація. Вербальна комунікація. Комуніканти

Тема 2. Знак. Кодування і декодування. Комунікативний ланцюжок.
Вербалізація. Знаконосій

Тема 3. Усна, письмова, електронна комунікація. Розвиток суспільства і розвиток комунікації

Тема 4. Комунікативна діяльність людини. Співставлення фізичного, соціального і комунікативного простору і людського буття (діяльності) в кожному із них

Тема 5. Комунікативний успіх VS комунікативна невдача

Тема 6. Мова VS мовлення. Рівні мовної ієрархії

Тема 7. Монолог VS діалог. Структурні, мовні, комунікативні особливості монологічного, діалогічного мовлення. Типи діалогу. Закон економії мовленнєвих зусиль

Тема 8. Культура і комунікація. Етикет і комунікація

Тема 9. Теорія мовленнєвих актів

Тема 10. Паралінгвістичні засоби комунікації. Художня VS нехудожня комунікація.

Тема 11. Комунікативне посередництво (переклад, адаптація, коментар). Мегатекст

Тема 12. Комунікативні статуси повідомлення

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього о	у тому числі				Усього	у тому числі			
л		п/с	лаб	ср	л		п/с	лаб	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Основні положення теорії мовних комунікацій										
Тема 1. Комунікація. Вербальна комунікація. Комуніканти	6	2			4					
Тема 2. Знак. Кодування і декодування. Комунікативний ланцюжок. Вербалізація. Знаконосій	8	2	2		4					
Тема 3. Усна, письмова, електронна комунікація. Розвиток суспільства і розвиток комунікації	8	2			6					
Тема 4. Комунікативна	8	2	2		4					

діяльність людини. Співставлення фізичного, соціального і комунікативного простору і людського буття (діяльності) в кожному із них										
Тема 5. Комунікативний успіх VS комунікативна невдача	6	2			4					
Тема 6. Мова VS мовлення. Рівні мовної ієрархії	8	2	2		4					
Тема 7. Монолог VS діалог. Структурні, мовні, комунікативні особливості монологічного, діалогічного мовлення. Типи діалогу. Закон економії мовленнєвих зусиль	10	2			8					
Тема 8. Культура і комунікація. Етикет і комунікація	8	2	2		4					
Тема 9. Теорія мовленнєвих актів	7	2	2		4					
Тема 10. Паралінгвістичні засоби комунікації. Художня VS нехудожня комунікація.	7		2		4					

Тема 11. Комунікативне посередництво (переклад, адаптація, коментар). Мегатекст	7	2	2		4					
Тема 12 Комунікативні статуси повідомлення	7		2		4					
Разом за змістовним модулем 1	90	20	16		54					
Усього годин	90	20	16		54					

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Очна форма	Заочна форма
1	Тема 2. Знак. Кодування і декодування. Комунікативний ланцюжок. Вербалізація. Знаконосій	2	
2	Тема 4. Комунікативна діяльність людини. Співставлення фізичного, соціального і комунікативного простору і людського буття (діяльності) в кожному із них	2	
3	Тема 6. Мова vs мовлення. Рівні мовної ієрархії	2	
4	Тема 8. Культура і комунікація. Етикет і комунікація	2	
5	Тема 9. Теорія мовленнєвих актів	2	
6	Тема 10. Паралінгвістичні засоби комунікації. Художня VS нехудожня комунікація.	2	

7	Тема 11. Комунікативне посередництво (переклад, адаптація, коментар). Мегатекст	2	
8	Тема 12. Комунікативні статуси повідомлення	2	
	Всього	16	

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість Годин	
		Очна форма	Заочна форма
1	Тема 1, 2. Білатеральна теорія знаку. Конспект	8	
2	Тема 3, 4. Особливості електронної комунікації. Конспект	10	
3	Тема 5. Комунікативна невдача: передумови. Доповідь.	4	
4	Тема 6. Мова vs мовлення за Ф. де Соссюром. Конспект	4	
5	Тема 7. Закон економії мовленнєвих зусиль. Конспект	8	
6	Тема 8. Мовленнєвий етикет у різних культурах. Доповідь	4	
7	Тема 9. Типи мовленнєвих актів. Конспект.	4	
8	Тема 10. Види невербальної комунікації. Доповідь.	4	
9	Тема 11. Мегатекст: поняття, приклади Доповідь	4	
10	Тема 12. Комунікативні бар'єри. Конспект	4	
Разом		54	

9. Методи навчання

Словесні: лекція, пояснення, бесіда.

Наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів власних досліджень.

Практичні: підготовка і виступи з доповідями, обговорення доповідей.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний контроль: оцінювання усних відповідей під час практичних занять, усних та письмових доповідей, конспектів, тестової роботи.

У ході поточного контролю оцінювання відбувається наступним чином:

- 1) конспект: 3 бали x 12 тем = 36 балів;
- 2) успішна відповідь на практичних заняттях: 5 балів x 8 занять = 40 балів загалом;
- 3) тестова робота – 24 бали.

Форма підсумкового контролю: залік.

Критерії оцінювання

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
1	2	3	4
90–100	A	зараховано	Здобувач вищої освіти правильно, повно, системно виклав матеріал, що розглядається, виявляючи при цьому творчий підхід до проблеми аналізованого тексту.
85–89	B	зараховано	Здобувач вищої освіти достатньо правильно, повно й системно виклав матеріал щодо проблеми, яка розглядається.
75–84	C		Здобувач вищої освіти припустився однієї-двох несуттєвих помилок, дотримуючись достатньої повноти, системності викладу матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
70–74	D	зараховано	Здобувач вищої освіти припустився двох суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
60–69	E		Здобувач вищої освіти припустився трьох та більше суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
35–59	FX	не зараховано з можливістю повторного	Здобувач вищої освіти продемонстрував розуміння лише деяких елементів матеріалу, що

		складання	розглядається.
0–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.

11. Питання для поточного контролю

1. Знак. Семіотика.
2. Кодування і декодування.
3. Комунікативний ланцюжок.
4. Вербалізація. Знаконосій
5. Комунікативна діяльність людини.
6. Комунікативний успіх
7. Комунікативна невдача
8. Мова vs мовлення.
9. Рівні мовної ієрархії
10. Монолог : структурні, мовні, комунікативні особливості
11. Діалог: структурні, мовні, комунікативні особливості
12. Закон економії мовленнєвих зусиль
13. Культура і комунікація
14. Теорія мовленнєвих актів
15. Паралінгвістичні засоби комунікації
16. Комунікативне посередництво (переклад).
17. Комунікативне посередництво (адаптація).
18. Комунікативне посередництво (коментар).
19. Мегатекст
20. Комунікативні статуси повідомлення
21. Іллокутивний акт
22. Перлокутивний акт
23. Комунікативне табу
24. Кінесика
25. Просодика
26. Такесика
27. Сенсорика
28. Проксеміка
29. Хронеміка
30. Функції комунікації

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль													Сума балів
Змістовий модуль №1													
T1	T2	T3	T4	T5	T 6	T 7	T8	T9	T 10	T 11	T 12	Тестова робота	100
3	8	3	8	3	8	3	8	8	8	8	8	24	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Колегаєва І.М. Основи теорії мовних комунікацій: методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 035 Філологія / уклад. І. М. Колегаєва, Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2023. 20 с.
2. Робоча програма навчальної дисципліни “Основи теорії мовних комунікацій”. Одеса: ОНУ, 2023. 13с.
3. Силабус навчальної дисципліни “Основи теорії мовних комунікацій”.

14. Рекомендована література

Основна

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація. Київ, Вид.дім Дм.Бураго. 2013. 460с.

2. Гриффин Е. Коммуникация: теория и практики. Пер.с англ. Харків, «Гуманітарний центр». 2015. 688 с.
3. Дегтярьова К. Основи теорії мовної комунікації. Навчально-методичний посібник. Полтава. ПНПУ. 2012. 70 с.
4. Потапенко С. Сучасний англomовний медіа-дискурс. Ніжин. Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя. 2019. 391 с.

Додаткова

1. Квіт С. Масові комунікації. К. Києво-Могилянська Академія, 2018, 352с.
2. Косюк О. Теорія масової комунікації: навч. посібник. Луцьк. ВНУ ім.Лесі Українки. 2012. 384 с.
3. Новицька О. Основи теорії мовної комунікації. Навч. посібник. Маріуполь. МДУ. 2018. 106 с.
4. Яковлева О. Обрядовий дискурс у системі національної лінгвоментальності. Одеса. «ОНУ імені І.І. Мечникова». 2014. 396 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. <http://www.communicationstudies.com/communication-lectures-and-communication-courses>
2. <http://kolegaeva.onu.edu.ua/staty>
3. <https://www.britannica.com/>
4. <http://center-for-nonverbal-studies.org/htdocs/6101.html>
5. <https://www.coursera.org/courses?query=communications>